

שיעור עשירי:

ענה החכם ואמר עוד: בוא ונסע ונלך בעולם, ואראך עוד איך כל העולם כלו בטעותים גדולים. והיו הולכים ונוסעים בעולם, ובכל מקום שבאו, מצאו את העולם בטעות.

הם רואים בכל אדם – רק את הרע- עוד טעות ועוד טעות. אחת התורות החשובות בעולם של רבי נחמן זה רפ"ב – אזמרה – לראות את הנקודות הטובות בכל אדם. אבל לא כך החכם עושה- אלא הוא מחפש את הטעויות ואת הרע. (כמו תלמידי בלעם – שמחפשים את הרע). כך שמה שנותן לאדם זה את הכוח – זה בכך שהוא רועה את הרע שחברו.

ודבר המלך הנ"ל נעשה אצלם למשל.

משל זה "משל ושנינה". הכוונה – לצחוק בעיניהם. בדיוק ההפך מהתם – שהעיקרון היחיד שלו – "רק בלי ליצנות".

ובכל מקום, שמצאו העולם בטעות, לקחו את המלך למשל, כמו שזה אמת, שיש מלך, כן הדבר הזה.

המושג הפך להיות 'סלנג', שכמו שאמת שיש מלך, כך גם הדבר הזה אמיתי. וזה גורם לעובדה שאין מלך – להיות ודאית כבר.

והיו הולכים ונוסעים עד שכלה מה שבידם.

כל משפט אצל רבנו זה תנ"ך. על אברהם נאמר" הלך ונסוע הנגבה" – והוא בנה מזבח בכל מקום. בחסידות אומרים ש"נגבה" – זה ימינה, וימין זה החסד – של אברהם. אבל הם הולכים ההפך – ומוציאים עוד טעות ועוד טעות. אברהם – היה כבר במקנה – והיה לו הרבה רכוש, כי הוא מתמלא מכולם. הוא מוצא נקודות טובות אצל כולם וזה ממלא אותו. אבל הם נגמר להם הכול.

והתחילו למכר סוס אחד, ואחר כך את השני, עד שמכרו כלם, עד שהכרחו לילך רגלי. ותמיד היו חוקרים העולם, ומצאו שהעולם בטעות, ונעשו עניים הולכי רגלי ונסתלק חשיבותם, ולא היו נחשבים כלל, כי לא היו משגיחים עליהם כלל, על אביונים כמותם.

הסוסים הם העוצמה של החיים. והם מוכרים את זה. ועכשיו הם מרוששים – אבל הם אנשים שמסרו את נפשם על מה שהם רוצים – למצוא שהעולם בטעות. בגלל החזון שלהם הם נעשו "עניים הולכי רגלי" – ואין להם כבר על מה לרכוב. ו"נסתלק חשיבותם" – בניגוד למטרה הראשונית של החכם – שרצה להיות נחשב בעיני בני האדם. היו לחכם אידאלים מתחלפים: פעם מה שחשוב זה לשאת אישה ופרנסה, אח"כ זה כבוד, ואח"כ זה להיות במקום אחד – ומה שנשאר לבסוף – זה רק הראייה את הטעות – הליצנות.

לעניות דעתי, כפי שהזכרנו – יש כאן סיפור אהבה – בין החכם לתם. ונראה זאת.

ונתגלגל הדבר, והיו הולכים וסובבים, עד שבאו אל העיר, שדר בה המיניסטיר הנ"ל שהוא התם, חברו של החכם הנ"ל, ושם באותה העיר, היה בעל שם אמת, והיה חשוב מאד, כי עשה דברים נפלאים, ואפילו בין השרים היה חשוב ומפרסם.

הם התגלגלו בעולם - והם מגיעים אל העיר של השר – התם. כאן הסיפור מתאחד. בתחילה – הם נפרדו, והם נפגשו רק שהחכם הגיע והתם אירח אותו. ושם זה נגמר בדברים שהתם אמר לחכם – ש"אצל ה' יתברך הכל אפשר ויכול להיות כהרף עין". כאן דרכיהם נפגשים שוב.

התם הוא חברו של החכם. והחכם בכלל לא חושב שהתם יהיה כאן – בעיר המלוכה.

בעיר המלוכה, יש בעל שם. ובעיר הזאת – הוא היה חשוב. מה פירוש 'בעל שם'? העולם הזה יש לאדם בו רק תפקיד אחד- והוא לגלות שמות. הקב"ה מביא את כל הברואים והוא מחכה לשמות שהאדם יתן להם. כל העולם זה בעצם שמו יתברך, ובעל שם – הוא מי שיודע להופיע את שם ההוי' כאן למטה – ולכן הוא יודע לתת שם.

"אשר שם שמות בארץ". שמות – זה שממה. אומרים חז"ל – "אל תקרי שמות – אלא שמות" (לא בפתח, אלא צירה) שם – זה מה שמפריח את השממה. פתאום יש שם לאדם – ומישהו קורא לאדם אחד.

ואלו החכמים באו לאותה העיר, והלכו וסבבו ובאו לפני בית הבעל שם, וראו שהיו עומדים שם כמה עגלות, ארבעים וחמשים, עם חולים.

בתחילה היו רק חכמים בעיר, אבל פתאום – החכמים בעיר- נהיו חריגים. מאז שהתם הגיע לעיר- קרה משהו בעיר. שני החכמים מגיעים ליד ביתו של בעל השם – וליד הבית יש עגלות עם חולים. (במדבר ירד מן – 40, משה היה ארבעים יום בהר, ואנו סופרים חמישים ימים לקבלת התורה.)

וסבר החכם, ששם דר דאקטיר, והיה רוצה לכנס לביתו, מחמת שגם הוא היה דאקטיר גדול, ורצה לכנס לעשות הכרות עמו.

החכם חושב שגר בבית זה ד"ר – כי יש שם חולים. החכם – מחפש חבר, והוא רוצה להכיר את הד"ר. עם החבר של החכם – החכם השני – אין לו נקודות משותפות, ולכן הוא מחפש חבר אמיתי.

ושאל: מי דר בכאן. השיבו: בעל שם.

הבעל שם טוב היה יודע איך כל איבר ואיבר היה עושה את המצווה המיוחדת שלו - זה השם של כל דבר. (רבי נחמן הנכד של הבעל שם טוב, שבתחילה כולם צחקו על הבעל שם טוב ולגלגו עליו)

וימלא פיו שחוק, ואמר לחברו: זה הוא שקר וטעות נפלא מאד. וזה הוא שטות יותר מטעות של המלך. חברי, אספר לך השקר הזה, כמה וכמה העולם בטעות בשקר כזה.

מלך זה מלך, והבעל שם – הוא משה – שנותן שמות. אם אדם יודע מה השם שלו – מה התפקיד שלו – אז הוא היה יודע למשות את עצמו.

ע"פ החכמים - הטעות הראשונה זה שהעולם מאמין במלך – בקב"ה, והטעות השניה – זה שהם מאמינים בבעל שם – במשה רבנו.

בתוך כך היו רעבים ומצאו עדין אצלם שלשה ארבעה "גדולים" (סוג מטבע). והלכו אל בית התבשיל, (שקורין "גאר קער"), ושם מוצאים לאכל אפילו בעד שלושה או ארבעה "גדולים". וצוו לתן להם מאכל, ונתנו להם.

שלושה ארבעה מסבירים: שזה כנגד ג' וד'. גם לצורה של האות יש משמעות, וגם לשם של האות. גימל דלת - זה גומל דלים. לכן הגימל מסתיימת עם קו לכיוון הד' כי היא רוצה לגמול חסד עם הדל. הם מגיעים לבית התבשיל – שם גומלי דלים. והם מצווים שיתנו להם לאכול – הם רגילים לצוות. והם ממשיכים למרות שהם עניים.

בתוך שהיו אוכלים, היו מספרים ומתלוצצים מהשקר וטעות של דבר הבעל שם.

תוך כדי האוכל – הם מתלוצצים. האוכל הוא או מרומם אותך, או מוריד אותך למקום הכי נמוך. השאלה מה אתה עושה באוכל. (רבי שמעון בפרק ג: "שלושה שאכלו על שולחן אחד ואמרו אליו דברי תורה כאילו אכלו משולחנו של מקום" – הקב"ה רוצה לשבת איתי בסעודה. "אבל שלושה שאכלו על

שולחן אחד ולא אמרו אליו דברי תורה כאילו אכלו מזבחי מתים" – לא כתוב שאמרו דברים רעים, אלא שלא אמרו דבר תורה – זה מספיק. כי הם לא עשו מקום לקב"ה.

ובעל ה"גאר קערך" שמע דבריהם וחרה לו מאד, כי הבעל שם היה חשוב שם מאד. ויאמר להם: אכלו לכם מה שיש לפניכם וצאו מכאן.

זה בעל בית התבשיל ויש לו אמונת חכמים.

אחר כך בא לשם בן הבעל שם, והם עדין היו מתלוצצים מן הבעל שם בפני בנו, וגער בהם הבעל "גאר קערך" על שהם מתלוצצים מן הבעל שם בפני בנו, עד שהכה אותם הכה ופצוע, ודחפם מביתו, וחרה להם מאד, ורצו לבקש משפט על המכה אותם,

הם מרשים לעצמם להגיע למדרגה נמוכה זו והם צוחקים בפני הבן – על אבא שלו, כי כבר אין להם מה להפסיד כלום – ואין להם חשיבות ולכן לא אכפת להם.

ונתישב ולילך אל הבעל הבית שלהם, שהניחו שם החבילות שלהם, להתיעץ עמו איך להשיג משפט על הנ"ל. ובאו וספרו לו שבעל ה"גאר קערך" הכה אותם מאד. ושאל להם: למה. וספרו לו, שדברו על הבעל שם. השיב להם: בודאי אינו ישר להכות בני אדם,

בוודאי שזה מעשה לא טוב "המגביה יד על חברו אע"פ שלא הכהו – נקרא רשע. נלמד ממשה רבנו, אבל-

אבל אתם לא עשיתם נכונה כלל, שדברתם על הבעל שם, כי הבעל שם חשוב כאן מאד.

האם אנחנו שמים לב מה הולך כאן – הרי זו עיר המלוכה, ולפני כן היה קשה למצא שם תם אחד ופתאום כולם – ארבעים וחמישים הולכים אל הבעל שם, ובעל בית התבשיל, ובעל האכסניה – כולם תמים.

וראו שאין בו ממש, וגם הוא בטעות, והלכו ממנו אל הפקיד. והפקיד היה עכו"ם. וספרו לו המעשה שהכו אותם. שאל: על מה. השיבו, שדברו על הבעל שם. והכה אותם הפקיד הכה ופצוע, ודחפם מביתו.

הפקיד הוא איש מעשי. אך למרות שהוא היה גוי, הוא מכה אותם.

והלכו מזה לזה, ממושל למושל גבוה ממנו, עד שבאו לפני המיניסטיר הנ"ל.

אך מדוע הם מאמינים כ"כ במערכת? הרי גם אם נניח והשופט יקבע שהם צודקים – מי אמר שזה לא טעות – הרי כל העולם טעות? אלא הם יודעים שזה טעות, אבל הם מנסים שהטעות – תהיה לצד שלהם.

ושם, לפני בית המיניסטיר, עומדים אנשי חיל, דהיינו "וואכין", והודיעו להמיניסטיר, שאיש אחד צריך אליו, וצוה שיכנס.

המינסטר – הוא התם. ועכשיו מתקיים הדברים בשיחה האחרונה ביניהם – שהחכם מגיע אל התם. ומן הסתם – כבר כולם וגם התם – שמע על שני החכמים הללו והוא יודע שהם מסתובבים שם.

התם הוא תם – וגם כשהוא השר, ולכן הוא מכניס אותו. (כמו מי ששיגע את הלל בערב שבת).

ובא אותו החכם לפני המיניסטיר, ותכף בבואו הכירו המיניסטיר, שזהו החכם חברו כנ"ל, והחכם לא הכירו, מחמת שהיה בגדלה כזו.

מזכיר לנו את יוסף והאחים. ואז:

**ותכף התחיל המיניסטר ודבר אליו: ראה תמימותי למה שהביא אותי לגדלה כזו, ואל מה
חכמתך הביאה אותך.**

מיד לפני הכל – הוא פותח ואומר כמו תם – לאן התמימות הביאה אותי, ולאן החכמה של החכם
הביאה אותו.

**ענה החכם ואמר: מאחר שאתה הוא חברי התם, מזה נספר אחר כך. לעת עתה תן לי משפט על
שהכו אותי. שאלו: למה. השיבו: בשביל שדברתי על הבעל שם, שהוא שקר ומרמה גדולה.**

זה פעם ראשונה שהוא מוסיף שהבעל שם הוא מרמה.

ענה התם המיניסטר ואמר: עדין אתה אוחז בחכמות שלך.

אשת איוב אומר לאיוב: "עורך מחזיק בתמימותך" וכאן זה הפוך.

**ראה, אתה אמרת שאתה יכול לבוא על שלי בקל, ואני לא אוכל לבוא על שלך. ראה שאני כבר
באתי על שלך כנ"ל, ואתה עדין לא באת על שלי; ואני רואה, שזה קשה יותר שאתה תבוא על
תמימות שלי.**

עכשיו כל העולם – צוחק על החכמה.

**ואף על פי כן, מחמת שהיה מכיר בו מכבר בגדלתו, צוה לתת לו בגדים להלבישו, ובקשו שיאכל
עמו.**

המלך ששלח אל התם – אז שלח גם בגדים להלביש אותו. ולכן גם לא ראוי לתם לראות את החכם
ככה – ולכן הוא מלביש אותו – למה שהוא רגיל. וזה אותו חכם שהסתפק ביופא ופלעץ אבל הוא
יודע מה היא מדרגתו של החכם – והוא דואג לו.

בשעת אכילתם, התחילו לדבר יחד.

הסעודה הראשונה – בין שני החכמים הם לא דיברו כלום. בסעודה השניה – בבית התבשיל,
והשלישית היא כאן.

**התחיל החכם להוכיח לו דעתו הנ"ל, שאין מלך כלל. גער בו התם המיניסטר: הלא אני בעצמי
ראיתי את המלך. השיב לו החכם בשחוק: אתה יודע בעצמך שזה היה המלך; אתה מכיר אותו
ואת אביו ואת זקנו שהיו מלכים; מאין אתה יודע שזה מלך; אנשים הגידו לך שזה מלך ורמו אותך
בשקר. וחרה להתם מאד מאד על דבר המלך, על שהוא כופר במלך.**

אם החכם הוא אמיתי – אז עכשיו כשהוא פוגש מישהו שהוא ראה את המלך – והוא בוודאי מאמין לו –
אז מדוע הוא לא בודק מחדש את התזה שלו – שאין מלך?

אז לחכם קשה לצאת מזה – והוא לא יודע בטעותו, ולכן הוא ממשיך בשחוק. והוא שואל אותו – הרי לך
אין כלים להבין את המלך, ואתה רק בשר ודם, אז איך אתה יודע שהוא המלך? גם אם ראית משהו,
מי אמר לך מה ההגדרה למלך.

וזה חרה לתם. מה שכאב לתם – זה שהוא כפר במלך – זה התמימות. לא חרה לו איך שהוא מדבר
אליו כך, אלא חרה לתם – על זה שהוא פוגע במלך.

בתוך כך בא אחד ואמר: העזאזל דהיינו הטייוויל, שלח אחריכם.

ה'טייוויל' – הוא השטן, ולדעתי (ואין לי הוכחות – "לה" הארת ומלואה תבל ויושבי בה") כמו שהאינסוף
נמצא בכל דבר, גם השטן ממלא תבל, והוא בא אחריכם.

ונזדעזע התם מאד מאד, ורץ וספר לאשתו בפחד גדול באשר שהנ"ל שלח אחריו.

התמימות ממשיכה והוא רץ ומספר לאשתו. אבל מה הוא מפחד? הרי הוא שר?

ויעצה לו אשתו לשלח עבור הבעל שם, ושלח אחריו.

גם השר צריך ויכול ללכת לצדיק.

ובא הבעל שם ונתן לו קמיעות ושמירות, ואמר לו שעתה לא יפחד כלל. והיה לו אמונה גדולה בזה.

אך מה החכם הגיב על דברי השטן? אנו לא ידועים כ"כ. ועכשיו:

והיו יושבים עוד החכם והתם הנ"ל, ושאל החכם אותו: על מה נפחדת כל כך. אמר לו: בשביל הנ"ל, ששלח אחריו. שחק ממנו: אתה מאמין שיש טייוויל. השיב לו: ואם כן מי הוא זה, ששלח אחריו.

החכם צוחק על התם – ואינו מאמין בכלל בשטן.

ענה החכם ואמר: בודאי זהו אחי, שרצה שיתראה עמי, ושלח אחרי במרמה זו.

ואיזה אח? הרי התם יודע שהוא בן יחיד. אבל זה אח מדומיין – בגלל החכמות.

שאל אותו התם: אם כן, איך עבר על כל הווארטיש (השומרים).

התם אינו רוצה לפגוע בו – ולהגיד לו שאין לו אח והוא סתם 'טיפש'. אלא הוא ממשיך בכיוון שלו – והוא מנסה לבין איך הוא עבר את השומרים. קשה לחכם לקבל שיש שטן, ולא יכול להיות שיש בעל שם, ולא יכול להיות שיש מלך.

השיבו: בודאי שחד אותם, והם אומרים במרמה ושקר, שלא ראו אותו כלל.

בתוך כך חזר ובא אחד ואמר כנ"ל, שהטייוויל שלח אחריהם. והתם לא נזדעזע עתה, ולא היה לו שום פחד כלל מחמת השמירה של הבעל שם כנ"ל.

ענה ואמר להחכם: עתה מה אתה אומר. אמר: אודיע לך, שיש לי אח שהוא עמי בכעס, ועשה מרמה זו כדי להפחיד אותי.

החכם הזה מוכר לעצמו את השקרים. הוא נכנס לזה – עד הסוף.

ועמד ושאל לאותו שבא בשבילם: ומה הוא דמותו של זה ששלח אחריו. איזה פנים יש לו ואיזה מראה יש לשערות שלו וכו'. וכיוצא. השיב לו: כך וכך. ענה החכם ואמר: ראה, זה הוא מראה אחי הנ"ל. אמר לו התם: התלך עמם. השיב: הן. רק שתתן עמי איזה אנשי חיל שיהיו "זלאגא" (שומרים מלווים) כדי שלא יצערו אותי. ונתן לו זלאגא.

הוא מצד אחד מסכים, ומצד שני הוא כן מפחד. אבל אם אין שטן, וזה רק 'אחיו' – אז מדוע הוא צריך שמירה?

והלכו השני חכמים הנ"ל עם אותו האיש שבא בשבילם, וחזרו החיל.

החיילים חזרו אבל בלי שני החכמים.

ושאל אותם התם המיניסטיר: היכן הם החכמים הנ"ל. השיבו שאינם יודעים כלל איך נעלמו. והנ"ל (היינו הטייוויל), חטף אותם, את החכמים האלו הנ"ל, והביא אותם אל רפש וטיט, ושם היה יושב הטייוויל על כסא בתוך הרפש, והשליכו את החכמים הנ"ל בתוך הרפש. והרפש היה

עב ודבוק כמו דבק ממש, (שקורין "קליי") ולא היו יכולים לזוז עצמן כלל בתוך הרפש, וצעקו (אלו החכמים לאלו, שהיו מיסרים אותם, דהיינו הטייוויל ואנשיו): רשעים! על מה אתם מיסרים אותנו, וכי יש טייוויל בעולם? אתם רשעים מיסרים אותנו בחנם.

גם שם – בגיהנום – הם עדיין מחזיקים בחכמות שלהם, והם לא מאמינים שיש שטן בעולם.

(כי אלו החכמים הנ"ל עדין לא האמינו שיש טייוויל, רק אמרו שאנשים רשעים מיסרים אותם בחנם). והיו מנחים אלו השני חכמים בתוך עבי הרפש, והיו חוקרים מה זאת. אין זאת רק שאנשים פוחזים, שהיינו מתקוטטים עמהם איזה פעם, ועתה הם מיסרים אותנו כל כך. והיו מתיסרים שם בענויים גדולים כמה שנים.

גם שם הם ממשיכים לחקור. – ולא עושים חשבון נפש. הם נמצאים שם כמה שנים – וקשה להם לצאת.

פעם אחת עבר התם המיניסטיר הנ"ל לפני בית הבעל שם, ונזכר בחברו החכם. ונכנס אל הבעל שם, והטה עצמו אליו כדרך השרים,

למרות שהוא השר על השרים, בכל אופן הוא מטה עצמו – כלפיו.

ושאל אותו אם אפשר שיראה אותו (היינו את החכם הנ"ל), ואם יוכל להוציאו משם. ואמר אל הבעל שם: האתם זוכרים את החכם ששלח הטייוויל ונשאו, ומאותו היום לא ראיתיו. השיבו: הן. ובקש ממנו שיראה לו מקומו ויוציאו משם. ואמר לו הבעל שם: בודאי אני יכול להראות לך מקומו ולהוציאו, רק שלא ילכו כי אם אני ואתה.

רק הצדיק הגמור – יכול לרדת עד לרשע הגמור- כי זה כבר לא משפיע עליו. ועל התם זה לא משפיע כי הבעל שם שומר עליו, וגם בגלל התמימות שלו.

והלכו יחד. ועשה הבעל שם מה שידע, ובאו לשם, וראה שהם מנחים בעבי טיט ורפש. וכשראה החכם את המיניסטיר, צעק אליו: אחי, ראה, שהם מכים ומענים אותי כל כך הרשעים הללו בחנם.

כמה עוד שנים האדם ימשיך לסבול – והוא ימשיך להגיד שהכל בחינם?

גער בו המיניסטיר: עדין אתה אוחד בחכמות שלך, ואין אתה מאמין בשום דבר, ולדברך אלו הם אנשים; עתה ראה, הלא זה הוא הבעל שם, שהיית כופר בו, והוא דיקא יכול להוציאכם (והוא יראה לכם האמת).

רק הצדיק – יכול לרדת לעומק לעומק – עד למטה ולהוציא. באיוב: "חיל בלע ויקיאמו". מסביר רבי נחמן (בליקוטי מוהר"ן) שהצדיק נכנס אל תוך הבליעה של הסטרא אחרא ומשם הוא מוציא את הנשמות שהוא בלע.

ובקש התם המיניסטיר הנ"ל מן הבעל שם שיוציאם ויראה להם שזהו טייוויל, ואינם אנשים,

הוא לא מבקש רק להציל אותם, אלא הוא רוצה גם ללמד אותם את האמת.

ועשה הבעל שם מה שעשה, ונשארו עומדים על היבשה, ולא היה שם רפש כלל. ואלו המזיקים הנ"ל נעשו עפרא בעלמא.

הכול היה דמיונות. אם אדם דבק בקב"ה – אז הכל דמיונות. כי "כולא קמיה כלא חשיב".

אז ראה החכם הנ"ל והכרח בעל כרחו להודות על הכל שיש מלך וכו':

עבודת הצדיק היא לתת שמות – ולהראות שהכל אלוקות גמור.

על זה המעשה נאמרה התורה המדברת מחכמות ותמימות (עיין לקוטי מוהר"ן חלק ב' סימן י"ט), (שעיקר השלמות הוא רק תמימות ופשיטות וענין עמלק שהיה חכם וכפר בעקר וכו' עין שם על פסוק (כה) שבע יפל צדיק וקם סופי תבות עמלק. כי עקר כל הנפילות הם על ידי חכמות וכו' עין שם. גם אגג מזרע עמלק אף על פי שראה מפלתו בשעה שבא שמואל אצל שאול להרגו, עדין לא היה מאמין. כמו שנאמר) **שמואל א טו לב**: (וילך אגג מעדנות, ותרגם יונתן מפנקא, כי עדין לא האמין במפלתו, עד שראה בעיניו סוף מפלתו, אז: ויאמר אכן סר מר המות, כי עד עתה לא האמין. (שים עיניך על המעשה ותבין פלאי פלאות). ואם התפלה אינה כראוי, הוא מנעל בשלשה קצוות, והבן . ועין עוד בסוף הספר בפירוש הרב ותראה דרושים נפלאים.
המנעל היא התפילה שהיא לא כראוי, אבל עליך להיות שמח בכך, כי מחר יהיה יותר טוב.